

N:o 123.

Af Herr O. Thorell: Angående beviljande af visst årligt anslag åt hvarje fullständigt elementarläroverk för qvinnlig ungdom.

Qvinnbildningsidéen har på senare åren vunnit ett så stort erkännande, att begge statsmakterna ansett sig böra taga saken om hand. Vigtig torde denna sak äfven vara, ty tiden ställer allt högre och högre fordringar på mensklig bildning; ja, oaktadt man ännu från många strängt koservativa håll får höra, att qvinnan är skapad blott för att blifva maka och moder och således framför allt bör ega hjertats egenskaper och den praktiska duglighet, som i ett hushåll erfordras, torde dock ingen man finnas, som icke erkänner, att om hustrun jemte dessa utmärkta förmåner äfven besitter ett odladt förstånd och en förädlad vilja, närmar hon sig mera idealet, än om hon, såsom den heliga skrift säger om Martha, kan allehanda bestyr och dock icke känner det enda nödvändiga. Detta enda nödvändiga, jag erkänner det gerna, kan den obildade qvinnan i trossaker känna lika bra, men att, om ock litet, fatta och förstå tingens mening, såsom Tegnér säger, kan väl ej heller skada, utan tvärtom i högsta grad höja henne. Skulle studier skada menniskan, hvarför fordra vi då så mycket af mannen, hvarför förkasta vi dem icke, om de på honom medföra ett menligt inflytande? Vi göra det icke, och detta med rätta, ty då skulle sträfvandet att lyfta den minsta flik på förlåten till vishetstemplet vara förkastligt; då skulle vi vanvettigt uttala en förkastelsedom öfver hvad verdens visaste män uträttat, ja, då skulle vi önska, att de senare årtiondenas stora upptäckter aldrig blifvit gjorda. Låt vara, att qvinnan icke går så långt, som mannen, så måste man väl medgifva, att bildningen äfven för henne är både nyttig och nödvändig. Långt ifrån att ställa mig på deras sida, som påstå att qvinnan icke behöfver några kunskaper, tror jag att det samhälle är lyckligast, som skaffar åt männen och barnen de mest bildade hustrur och mödrar.

Och huru gestaltar sig frågan för dessa arma 2 till 300,000 kvinnor som i vårt land finnas flera än männen.

Dessa måste försörja sig sjelfva, och det är väl samhällets pligt att underlätta detta deras sträfvande. Redan länge hafva många af dem gjort tjenst såsom skollärarynnor och guvernanter, på senare åren hafva åtskilliga dessutom fått platser vid Kongl. elektriska telegrafverket, i banker och på kontor, och hafva i allmänhet skött sitt kall till förmäns belåtenhet. Det är just för att göra dessa kvinnor ännu dugligare för deras blifvande ställning i lifvet, som jag genom min motion vill söka bereda tillfälle för ett större antal obemedlade flickor att vid redan förefintliga undervisningsanstalter få bildning. Förra Riksdagens beslut i denna sak har icke föranlett till någon annan åtgärd, än att blidtt 2 läroverk i riket sökt få komma i åtnjutande af det understöd å 3,000 kronor, som beviljats. Hämskon är bestämmelsen om 50 kronor maximiafgift, och hvartill skall väl denna bestämmelse tjena, jo att antingen hjälpa de förmögnare till lägre skolafgifter för deras barn eller rent af tvinga skolföreståndarne att söka kringgå densamma och att genom hemliga aftal förmå de förmögnare att betala större afgifter än hvad på papperet synas. Och detta är väl ej så rätt!

Efter mitt nedanstående förslag erhållas vid hvarje skola, som får 3,000 kronors understöd, platser för 20 frielever.

Af skäl, som jag ofvan anført, får jag värdsamligen hemställa:

att Riksdagen ville besluta, att bestämmelsen, att icke högre afgift än 50 kronor får uppbäras af betalande elev, måtte upphävas, och i dess ställe bestämmas, att till hvarje fullständigt elementarläroverk för qvinlig ungdom betalas af staten 150 kronor för hvarje sådan elev, som genom bevis från kyrkoherde och kommunalnämnd på landet samt kyrkoherde och ordningsman i stad styrker sin oförmögenhet att sjelf betala sin undervisning, dock så att den summa, staten betalar till hvarje sådant läroverk, icke får öfverstiga 3,000 kronor.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1875.

O. Thorell.